

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologiae Mysticae Sive Exercitiorum Spiritualium Admodum Reverendi Patris P. Aloysii Siderei, Alias Vincentii Caraffa, Societatis Iesv Praepositi Generali, Tomvs ...

ex Italico Latino recenter idiomate opera et studio fidelissimi cuiusdam
interpretis donatus

Iter ad coelum in quatuor partium Semitas seu partes, & Fasciculum
Myrrhæ

Caraffa, Vincenzo

Coloniae Agrippinae, 1660

In quo consistat verum gaudium, Exercitio secundo declaratur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-49363](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-49363)

EXERCITIUM SECUNDUM.

De Verò Gaudio.

CAPUT I.

*Verum gaudium reperitur in Deo,
non in creaturis.*

Mnes amant gaudium, ait D. Chryso- s. Chryso-
stomus, & letam ducere vitam: *Hom. 18.*
omnes operantur propter gaudium. *Cur. 20m. 5.*
rit & sudat mercator, ut gaudeat de
pecuniâ: descendit in arenam miles,
ut gaudeat de victoriâ: amabit superbus,
ut gaudeat de gloriâ.

Unde si quilibet, quidnam desideraret, ioterrogare-
tur: Responderet, inquit Augustinus, *Velle gaudere: Aug. 10. 1.*
bit rem ac letam desidero ducere vitam. Ac propterea *ii. 10. conf.*
Hic Sanctus Doctor valde approbat illud dictum Gen- *t. 21.*
tium: *Trahit suamque voluptas: trahitur unus- Idem 10. 9.*
quisque à proprio gaudio, cunctos invitat voluptas; *11. 26. in*
sed hoc vera, aut apparens. Ratio est, quia omnes desi- *200.*
derant amare, & occupari alicujus objecti amore; &
pulsio amoris est communis omnibus: ergo etiam
omnibus conveniens erit delectatio, aut gaudium,
Pars III. C quod

111
207
57
V

quod tanquam effectus ex amore ac unione
lecti resultat.

*Aristot.
Ethi 7.*

Præterea, juxta doctrinam Philosophi:
mal. cum vigilat, in labore est, & labor est
animal vigilando laborat, & laborando partem
tristitiam, etiam propter contractum
sæpenumerò non lentiscit, ut patet in actibus
auditionis, & similibus: ergo omnibus creature
esse debet aliqua delectatio contra hanc
quia innaturale est, propter malo convalescere
bere medicinam. Quæ de causâ delectationis
riales ab Aristotele nuncupantur medicinz,
tristitiæ medentur, & remedium conferunt
por cibi medetur tristitiæ famis, & delectatio
fastidio pœnz que laboris medelam conferunt.

*S. Greg. in
Iob,*

Denique, ut affirmat S. Gregorius, sine
anima non potest esse: aut enim infans delictis
summis: delectatio namque & gaudium, quæ
ris effectus, animæ vita suat, sicut & ipse amor
quemadmodum vivere nequit anima sine actu
ita neque in vitâ durare potest sine actu gaudii
quanquam ea, quæ diximus, verissima sint, quæ
unum appetant finem, in unum scopum eam
omnes, & unum respiciant objectum, quod
& delectatio; nihilominus haud omnes eadem
diuntur viam, eò quod istius finis allequentur
capiant media exercitia varia: *Vnum est, quod*

*S. Aug. lib.
10. conf. c.
21. cit.*

*omnes nituntur, scilicet, ut gaudeant, & alia
illinc assequatur.*
Ad hæc, omnes conveniunt in fine gaudii
in materiâ gaudii. Enimvero eam alij
vicio, alij in virtute, alij in creaturis,
dem Creatore.

*Seneca
epist. 13.*

Et hoc est fundamentum vitæ spiritualis,
nostræ, nostræque creationis finis: scilicet
quodnam sit objectum veri gaudii, qualis
tionis nostræ materia, cui anima innititur
cum pace & quiete delectetur & quiescat.
*mentum est, quò pervenitur ad summum
gaudeas.*

Quapropter huic in finem nobis invocandum est Spiritus sancti Numen ac Lumen, quo nos illuminet, ut, quod verum bonum, verique gaudij fundamentum sit, agnoscamus.

Pro veritatis hujus notitiâ, primò exponendum veritas, quæ qualesque sint conditiones veri gaudij. S. Augustinus & S. Thomas cum communi SS. Patrum sententia docent duas esse: *Gaudium sive fructio est, quod delectat ut ultimum.* Prima conditio est, quod delectet. Secunda, quod *delectet, ut ultimum bonum.* Ita, ut in ratione boni & gaudij contineat in se: *non plus ultra*: quia est tale bonum, quod supra se nullum aliud habet bonum: est tale gaudium, quod supra se non habet aliud gaudium: est delectatio ac voluptas talis, quæ quietum efficit omnem, omnem satiat appetitum, explet omne desiderium, omniaque omnis boni possibilis desideria.

Videmus igitur, anima mea, num in creaturis verum reperias gaudium cum utraq; præfata conditione: an, videlicet, *delectet, & delectent ultimum*, ut ultra quiet, pax, & lætetas cordis nostri. Perfectio hujusmodi non reperies: etenim quodcumque objectum creatum etiam in se perfectissimum (veluti esset inter Angelos primus Seraphinus) cum sit res creata, *delectat, quod est prima conditio*: nihilominus *non delectat ut ultimum*, quod est secunda conditio; quidem non est ultimum bonum, cum supra se majus habeat bonum, aut creatum, aut possibile: ergò in illa creaturâ verum reperitur gaudium, quia quælibet creatura proprio bono propriæque perfectionis quæcumque illa sit, inscriptum insculptumque habet: *non ultra.*

Hoc idem S. Bernardinus expendit hac ratione. Si Tom. 4. *serm. 45.*
 quæquam ad tantam sublevaretur excellentiam, evehereturque ad talem perfectionis eminentiam, ut infinitis dignitatibus doratus thesauris, absoluto potiretur dominio, impetio in omnes naturas corporeas, non terrestres dominaretur; verum etiam cælestes: dominaretur cælis, aquis, soli: adeo, ut pro libitu & arbitrio suo *fateret*

faceret dies & noctes, longas & breves. Insuper
 dominio superadderetur dominium omnium
 rarum spiritualium, Dæmonum, Angelorum
 gelorum, Seraphinorum: qui omnes ad nuntian-
 rerent, & debita cum reverentia ac promptis
 jussis ejus obtemperarent. Præterea, si locum
 istius sese etiam extenderet supra omnes Sancto-
 rorumque Regiam, quæ est sanctissima
 Maria, & supra Sanctum Sanctorum, qui est Christus
 quantum Homo. Denique, si talis, præterquam
 modi gauderet dominio, cunctis ditaretur
 talibus possibilibus, sanctorum, fortitudinis,
 rodinis, essetque etiam impassibilis & immu-
 Quidam de tali ad tantam felicitatem ex-
 reretur? procul dubio dicendum, & hoc fore
 judicium: tamen si is eò usque ut evellet
 atamen à vero adhuc longissime abest gaudium,
 finitè distat: quod enim possidet, creaturæ
 quod creatum est, non delectat ut ultimum
 delectat ut summum bonum: ac proinde
 causa veri gaudij, quod quietet, sanctorum
 nostram.

Ergo creaturas tanquam in bono steriles
 insufficientes dimitamus: siquidem nec
 continent delectationem, nec perfectam fru-
 deamus verò, an verum gaudium ejusque
 inveniatur in Deo? & affirmativa est res-
 quid est Deus? Est ultimus finis: ergo
 num: ergo delectat ut ultimum, & per hoc
 teria est, & objectum veri gaudij, com-
 Non plus ultra. Non habet supra se aliud bonum
 est ultimum & summum bonum, est ultimum
 in Deo solo, & non in creaturis, verum
 dium, vera lætitia, vera fruitio, vera pax, vera
 vera cordis humani quies.

Quod si igitur in Deo solo, & non in creaturis
 reperitur gaudium: eoque, anima mea, tu
 tua, ut deserens Deum, adhuc creas creaturas
 valedic omnibus creaturis, renuncia cunctis

fectibus & desiderijs: cor tuum aperi Deo tuo, & in eo solo, tanquam in proprio gaudij, omnisque consolationis fonte quære solatium & gaudium.

CAP. II.

Eadem veritas alijs suadetur rationibus.

Ratio secunda erit, quia, juxta doctrinam S. Bonae. S. Bon. in j. ventura, omne bonum creatum comparatum ad bonum increatum Dei est veluti solum punctum: et eodem modo affertur, duobus modis communicatur Deo primo, ad intra, & hæc communicatio infinita est; secundo, ad extra, & hæc finita est, & instar puncti: quia hoc, quod Deus communicat ad extra, esse in se magnum sit, si tamen veniat in comparationem cum Deo, quodum aliquid est, & instar cujusdam se habet stillæ in comparatione Oceani, & adhuc multò minùs: guttula enim aquæ edusque multiplicari potest, ut in ipso etiam Oceani immensitatem adæquet ac superet, & omnia bona creata tamen multiplicarentur, & excederent in perfectionem infinitam, nunquam tamen ipsum esse DEI infinitum attingere & adæquare varent. Quapropter omnia bona, quæ sunt in Mundo, non nisi rot puncta sunt, tot stillæ, tot atomi: cunctæ terrena civitas aliud non representant, quam unicum auri punctum: cunctæ consolationes sensus non nisi sunt una stilla mellis, permixta tamen magna copia fellis: cuncti honores Mundi sunt veluti minimus aeris atomus. Et hæc sunt illa præclara bona, quæ Mundi amatores adeò suspiciunt & deprædicant. Supposita hac veritate, certissimum est, in creaturis minimè reperiri verum gaudium: siquidem verum gaudium plenum est, & perfectum, fundatum in pleno, perfecto, & infinito bono: bonum verò & gaudium creaturarum imperfectum est, finitum, instar puncti,

puncti, ac planè insufficiens, ut cordis nostri quietet, ac satiet. Animo igitur resoluta, mea, mitte nuncium omni bono creato, & jungere Deo, Bono iacreato, quod solum se continet gaudium, teque foelicem beatamque potest.

Tertia ratio est, quia verum gaudium est cordiale: Est vitalis quadam dulcedo, vitalis suavitatis, ut loquuntur sacri Doctores, & vero ut patet, à principio vitæ, quod est cor humanum cedens. Hæc conditio deest gaudio materialis percipitur è creaturis: etenim, ut docet Augustinus cor & voluntas humana sunt naturæ intellectuales: ergo eis competit bonum etiam materiale & rationale, tanquam obiectum proportionabile non autem bonum materiale & sensibile: ergo gaudium voluntatis nostræ reperiri nequit in rebus in bonis sensibilibus hujus vitæ; sed solummodo Deo reperietur: quia est gaudium interius, diuina intima cordis penetrans, quod totam animam cum omnibus ejus potentis. Quemadmodum experiebatur David, quando dicit: *Dedisti lætitiã in corde meo.* Non in carnibus veluti consolantur creaturæ, sed in corde, in parte animæ, in voluntate, in mente humana, ut bene aduertit D. Augustinus, *Peregrini corde gaudent, sed gessunt: quia tota carnis voluptas & lætitiã est in corpore & sensu, & non in anima.*

1. 2. q. 19. a.
2. Psal. 5.
sect. 3.

Psal. 4.

S. Aug. 10.
4. in serm.
Dom. c. 24.

sep. 8.

Quarta ratio est, quia verum gaudium est gaudium purum non tristitia permixtum. Non gaudium Dei: *Non habet amaritudinem carnis illius, nec radium convictus illius; sed lætitiã gaudium.* Et quamvis homo iustus non vitetur tribulationes; foris illæ existunt, non intrant in animã: unde nec turbant pacem & quietudinem: imò per cœlestem & Divinam gratiam pariter, quanto magis crescit tribulatio, tanto magis crescit consolatio interna, quia juxta mensuram mortificationis corporis

Deus animæ largiri consolationem: *Communicantes* ^{1. Pet. 4.}
CHRISTI passionibus, gaudete (vel, ut exponit
 Terullianus) *secundum quod communicatis*, quia
 tantum sentietis consolationis in corde: quantum
 mortificationis sustinebitis foris in corpore. Igitur
 gaudium, quo gaudemus in Deo, purum est; enim-
 vero non admittit, nec patitur tristitiam aliquam, nisi
 superficiali, & talem, quæ non oppositur internæ
 profundæque cordis lætitiæ. E contra, gaudium
 creaturarum non est purum; sed mixtum in finibus tristi-
 tiæ amaritudinibus. *Risus dolore miscetur*; risum ^{Prov. 14.}
 non comitatur dolor cordis. Unde alia quædam li-
 tera habet: *In risu dolabit cor*: ore peccator ridebit:
 sed corde planget & dolebit. Et hic placidus cordis,
 est infernalis ille remorsus conscientie, semper mor-
 dens, & cor ad id torquens, ut nec minimum ei quietis
 concedat momentum. D. Gregorius loquendo de hoc
 nam toto ait: *Nulla est major afflictio quam conscientia*
culparum. & S. Augustinus: *Missisti Domine, & sic est.* ^{S. Aug. 1.}
quæ seipsum omni inordinatus animus. Idque Divinæ ^{Conf. 12.}
 Providentiæ omnimodò conforme est: quia, sicut peccator ^{S. Th. 1. 2.}
 peccando transgreditur tres species legis: rationalem, ^{q. 87.}
 humanam, & Divinam; ita quoque conveniens est, ut tribus
 obnoxietur penis, & puniatur à seipso, remissu, & clementiæ:
 à homine pena temporali: & à Deo pena æterna.
 Quæ ratio est, quia, ut tradit Angelicus: *Verum* ^{1. 2. q. 32.}
gaudium est de presentia veri boni, & per se boni, veluti est ^{art. 3.}
 Deus solus, qui est Bonum per essentiam; ita in Deo solo,
 & non in creaturis verè in nos delectari ac lætari debe-
 mus. Et sicut presentia Dei est triplicis generis: per me-
 moriam, per spem, & per visionem; ita quoque triplex
 est gaudium, & unum est majus alio, secundum primo,
 & secundo majus est tertium; presentia namque per
 memoriam solum dicit apprehensionem Dei: presentia
 per spem addit potentiam consequendi: presentia per vi-
 sionem adjungit ipsam consecutionem.
 Sexta ratio est, quia verum gaudium est fructus pacis
 & iustitiæ: *Iustitia & pax, & gaudium in Spiritu Sancto.* ^{Rom. 8.}
 docet S. Augustinus. Ergò verum gaudium non in ^{Tom. 10.}
 mundo; sed in Deo, authore omnis iustitiæ sanctitatis ^{Serm. 8.}
 & pacis, reperiri potest.

Septima ratio est, quia verum gaudium eorum quietam efficit, & satiat, quam virtutes haudquam sibi vendicat gaudium mundanum, sed Divinum, ut ipsa docet experientia: *Veritas mundi copia non satiat, Divina dulcedine plene inebriet.*

Richard.
de S. Victo-
70.

Octava ratio est, quia verum gaudium est perfectum & plenum, veluti huiusmodi com- nomine à D. Chrysostomo: *Verum gaudium est plenum.* Ad hanc plenitudinem gaudij duo

S. Th. lect 6
in Ps. 6. 5.

runtur conditiones: prima, *ut res amata sit amata*; secunda, *ut ad se perfecta fruiatur.* Utamque hanc conditionem soli Deo clarum est, & evidens: ergo in solo Deo in creaturis verum invenitur gaudium: tam gaudij plenitudo non nisi possideatur in illis ubi cum summo amabili est etiam summa unio fruitionis.

Ultima ratio est, quia verum gaudium est indefectibile, & inamissibile: *Gaudium tollit à nobis, quemadmodum nos deum Veritas: at gaudium mundanum est bonum, est gaudium defectibile, gaudium mundanum, quod tollitur à nobis, si non inveniamus tamen in morte.* Ad quid ergo non remus hisce bonis transitoriis & volubilibus evanescentibus, vix florent, & in terra moruntur cum dolore, quem post se relinquunt, quorum, demonstrant bonum, quod promittunt non esse verum; sed mendax & fallax bonum.

CAP. III.

*Eadem veritas Sacra Scriptura Sancto-
rumque Patrum autoritate
probat̄ur.*

Quia licet deficerent rationes, sola tamen ad nos
covincendos, simulque ad suadendam hanc veri-
tatem sufficeret æternæ Sapientiæ autoritas: *Non est* Isa. 57.
pax impiis, implet nobis ioculatur Spiritus Sanctus
per os Prophetarum, vel, ut alia habet littera: *Non est
gaudere impiis*. Lætitia non competit impio, à corde
eius verum exultat gaudium: gaudium peccatorum,
est gaudium, quod decipit, & aliquantulum palpatur
& adulat carnem; ac cruciat animam: demulcet
sensum, sed affligit spiritum: est flos oblectans oculo-
s; sed maxime pungens spina est, intima cordis
penetrans & faucians. Quapropter Deus, Sapientiæ
æternæ, æternæque Bonitatis, quæ decipi non potest,
nec vult decipere, evidentibus notis hanc nobis in-
sonat veritatem: *Non est pax impiis: non est gaudere
impiis*. Vero gaudio perfundi nequit peccator, in uno
eodemque corde simul stare non possunt peccatum &
gaudium, peccatum & lætitia, offensa & pax cum Deo.
Dicit mihi non nemo: experientia docet contrarium.
Verum respondeo experientiam esse mendacem &
fallacem, quemadmodum hoc exemplo ostendi &
probari potest. Est panis in sanctissimo Sacramen-
to, ait experientia: *Non est panis*, inquit Deus.
Cui jam credendum? sensum, aut intellectum per sen-
sum decipi, certum est & indubitatum; at non deci-
pitur, nec decipit Deus. Ergo in hoc casu creditur
Deo, contra seu potius supra omnem sensum, & supra
omnem intellectum. Eodem modo dicendum est in
materia præsentis: *Non est gaudere impiis*, dicit Deus:
Est gaudere, ait Mundus, sensus, caro: cui debemus
credere?

credere? Non Mundo, non carni; sed Deo, & veritas infallibilis, & mentiri nequit in suis.

Ergo, anima mea, quotiescunque Dæmon sentat tibi aliquam Mundi voluptatem & lætitiã, tanquã verã lætitiã, & verum gaudium, intè responde: mentiris Dæmon infernalis, apparens bonum, ut verum, proponis: Non dandum impio, inquit Deus: Deo, qui est ipse, fidem adhibere debeo, non tibi, mendaciori. Et si nihilominus Dæmon persiltat in suo promittendo tibi dominium creaturarum, & eum adores, sollicitando; generosiori responde ei, quod consulit S. Gregorius, deo. Totus amor & gaudium meum, non in creatura sed in Deo positum est. Quia Dei imago sum, & adorata, adorando in me imaginem Dei, & similitudinem Christi.

Eandem veritatem confirmant Sacri Doctores, rentes materiam veri gaudij non esse creaturam, sed Deum.

S. Aug. in Ps. 7. pœnit. catores in tribulatione positi ad Deum revertuntur, & Psal. 32. Et alibi: Quis sic delectat, ut ille, qui seipsum delectat?

S. Bern. epi. 114. S. Bernardus: Illud verum gaudium non de creatura sed de Creatore percipitur.

S. Chrysost. 10.1. p. 6. S. Chrysostomus: Verum gaudium percipitur idè in solo Deo. Quod idem confirmat S. Ans. Pro-

sol. c. ult. climus: Illud est verum gaudium, quod in re plenum, sicut & solium in Deo.

Rup. de Be- Ruperus: De creatione Mundi sabbatum dicitur, & res Mundi, nobis autem de salvatione Mundi gaudium est.

S. Bas. Hb. 4. de grat. Et S. Basilius: Non gaudendum in hoc Mundo, sed in retributionis gaudendum.

Parad. ani- Idem evidentius exponit Albertus Magnus: 1. 2. c. 23. terra omnia gaudij in Deo; scilicet, potentia, &

... pulchritudo. Et reliqua attributa Dei, qua omnia
... aeterna sunt in Deo.

Hugo de S. Victore: Gaudium Dei, dulcedo eterno. Hugo Vi-
ctor: gaudium Mundi, delectatio presentium; illud sufficit, Florin.
... dicitur.

De Ongones: Verum gaudium est gaudium in Do- Orig. Ho-
mino. Quale autem sit hoc gaudium in Domino, ex- mel.
plicat & declarat hisce verbis: Si gaudeam, quod inveni
in laetitia, vel quod me homines laudant: istud gaudium
carnale est, non in Domino: si vero gaudeam, quod dignus
suis sum pro nomine Domini injuriam pati, vel quod
vires vestra multa est in caelis; hoc gaudium in Do-
mino est.

CAP. IV.

De Proprietatibus veri gaudij falso
oppositis.

Firmum & stabile.

Ex dictis sequitur, quæ, qualesque vero gaudij
competant proprietates, & conditiones. Prima est,
quod sit firmum & stabile, quia super Deum, veluti
super firmam petram, fundatur. Ubi falsum gaudium
Mundi & inconstans, & instabile, quia fundatur supra
terrenum, & quod fundatur in materia mutabili, mu-
tari necesse est, re mutata. Unde jure merito dixit
S. Bern. de
fallacia se-
culi.
Pablo Hebraeus: Profana gaudia sunt somnis simillima:
... occurrunt; refugiunt, priusquam com-
prehendantur; evolant veluti somnium, evolans non in-
venitur, transiit sicut visio nocturna. Hinc etiam S. Greg. 33:
... moral.
... factos esse lusus Daemonum: Ludus
est Daemonum, cum vagas & instabiles animas de visio-
nibus in visum.

Con.

511
207
57

Continuum.

Quia, sicuti Deus in seipso est summum
& semper amabile, semper delectabile, ita
continuae lætitiæ continuique gaudij obiectum
potest.

Carthus. in Præterea est continuum, juxta *Carthus.*
Joan. c. 18. quia non solum est in prosperis, sed etiam in
versis: ut erant Apostoli quasi tristes, semper
gaudentes.

Interius.

Quia est gaudium cordis & appetitus
ubi intrat Deus, tanquam obiectum cogitatum
Isa. c. 30. tum. *Lucunditas cordis, hæc est vita hominis.*
non est oblectamentum super cordis gaudium. Gaudium
mundi tantum est in sensu, in carne,
dictum fuit: neque peccator propter peccatum
taxat, amittit consolationem cordis; verum
mittit & perdit ipsum cor; *Popula stulte, quæ
Isa. c. 5.* cor. Quia cor ejus, nempe libertas, perditur
Dæmone.

Ordinatum.

Quemadmodum ordo amoris principaliter
marito respicit Deum, secundario vero dona
propter Deum, ad eundem modum gaudium
principaliter est de Deo, secundario de donis De
propter Deum.

E contra, gaudium mundanum non respicit
sed creaturas, & dona Dei, & hinc sequitur
Isa. c. 1. Mundi: *Depopulata est regio, quia contempsit
gaudium à filiis hominum.* Peccatores namque
fuderunt ordinem gaudij, de quibus gaudium
Rupertus in non gaudent: siquidem gaudent de donis De
6. 1. Isai. globo Deo.

Quare S. Chryostomus ad puritatem gaudij nos
 laboratur. Sicut de peccato dolere debemus, non
 propter poenam, quia punimur; sed propter culpam,
 quia Deum offendimus; ita in operibus bonis minimè
 debemus gaudere dum est de consolatione nostrâ; sed quia
 cum illâ rem Deo gratiam præstamus. *Formidolosus
 non debet Deum offendere: & omni regno desiderabi-
 lium Deo placere.*

*Chrysof.
 Hom. 3. de
 Ani.*

Totale.

Non solum verum Dei gaudium interiorem con-
 solatur spiritum; sed nonnunquam, quando est inten-
 sâ, exteriorem etiam recteat. Est gaudium redun-
 dat etiam in corpus; propter sympathiam, quam
 habent inter se appetitus intellectivus & sensitivus, &
 hæc cum carne. Unde dixit David: *Cor meum & caro
 mea exultaverunt in Deum meum.* Et S. Anselmus hoc S. Ansel. de
 explicat exemplo ferri igniti: *Sicut ferrum ignitum simi. c. 36.
 omni sui parte continet ignem; sic in se boni voluptatem,
 mali vero in se sentiunt anxietatem.*

Est mare simul & stilla.

Divina consolatio mare est comparatione volupta-
 tem mundanarum, quia gustato spiritu desipit omnis
 caro, sapor & gustatio spiritus tali modo sariat ani-
 mam, ut superet, tollatque omnem gustationem &
 saporem sensus. Quam ob causam S. Bernardus men-
 tionem faciens consolationis spiritualis, nomine ab-
 strahit eam appellavit, ut significaret esse maximam.
*Insperum gaudium non est aliquid lacum, sed ipsa S. Bern. de
 laitia: ipse, scilicet, Deus est omnia in omnibus, fall. pr. sac.
 quem modum loquendi excerptit ex Proverbis: Prov. 6.10.
 Exspatiatio iustorum laitia.* Verùm eadem conso-
 latio comparatione gaudij Beatorum stilla est: *Gau-
 dium hoc, inquit S. Bernardus, stilla est, guttula
 est, de furore illo descendens, cujus impetus lacrificat
 virtutem Domini. Quandoque veniet tempus.*

S. Methil.
lib. 1. c. 5.

ut perentibus gaudiis in ipso Divinitatis fonte
immergamur. S. Methildis in spiritu quibus
à Domino deducti sunt in præcæsum montem
quo septem virtutum fontes scaturiebant.
guli copiosas dabant aquas, excepto dicitur
timo, qui erat fons spiritualis gaudij, ex quo
sicut è cæteris; sed guttatim stillabat aqua
namque cœlestis consolatio iustis in hac vita
tula stillans, ea beatis in alterâ vitâ est fons
perennis.

Est nectar cœleste.

S. Bona. 2.
de diat. sal.
S. c. 1.

S. Bonaventura tres distinguit species Divinitatis
Primum est nectar Dominice Passionis; secundum
nectar virtuosa operationis; tertium est nectar
fruitionis. Tres etenim dantur fontes virtutum
& suavitatis: primus est meditatio Passionis
secundus, operatio virtutum, præsertim Amoris
ritatis Dei, & proximi; tertius, reliquos omnes
excedens, est fons æternæ felicitatis, quæ
turque Beati in paradiso.

Est participatio Gloriæ Beatorum.

S. Pet. ep. 1.
S. I. Gal. 5.

Et de causa consolatio Divina appellatur
læticia inenarrabilis, & glorificatio: quia est participatio
Gloriæ, qua Beati fruuntur in celo. Unde
Angelicus: Sicut in flore non solum est fructus
inchoatio fructus; ita in consolationibus
est spes, est inchoatio beatitudinis.

S. Aug. Cō-
fes. lib. 10.
c. 22.

S. Augustinus loquens Deo in Confessione
ait, quod in hoc gaudio cœlesti quasi beatitudinis
anima beatitudine quadam vitæ hujus: ipsa est
vita; gaudere Adit, Dece, Propter is: ipsa est
est altera.

Gaudium victoriosum.

Quia non solum excedit cunctas sensus voluptates; velum omnes enim superat mœrores & dolores corporis, in quibus, opinione S. Bernardi, per vigorem
Serm. 61. in Cant.

interne consolationis Spiritus sancti *submititur sensus, non amittitur: nec deest dolor; sed superatur, sed contemnitur.* Et S. Chrysostomus subiungit, omnes mortificationes externas absorberi ab interna cōsolatione animæ, *Sicut in immensum mare decidens scintilla.* Hanc veterem agnovit quoque Seneca gentilis. Gaudium virtutis non vincitur ab externis malis, inquit ille, quia
Hom. 10. ad Pop. Antioch.

malis mala feruntur. Corporales namque afflictiones referuntur tendunt, & extra pacem superiorem animæ existunt, unde nec eam immutare possunt, propriam ei suscipiendo pacem & lætitiā.
S. Bern. in sent.

Propter alias quoque rationes gaudium iusti est gaudium victoriosum, illudque vocat Augustinus *vincitorem consolationem*: quia est efficacissimum medicum ad evincendas expugnandasque cunctas Dæmonis incitationes: *Vna est ratio vincendi inimicum, lætitia spiritualis.*
S. Ant. in ejus vita. S. Athan.

Denique gaudij hujus victoria in eo principaliter consistit, quod ostendit Dominus anima, quasi in spe
S. Chrysostr. 10. 3. Hom. 2 de Pœnit.
 gaudij, & cum ineffabili gaudio futurum æternum gaudium: & horatur, ut veniat ad supremum Regnum. Unde anima immenso æternorum futurorumque bonorum peccata gaudio, nihili æstimat, in dō despicit quæcunque hujus vitæ bona temporalia, ac nobilem de iisdem reportat victoriam & triumphum.

Exultatio cordis.

Lætitia spiritalis appellatur à SS. Doctoribus exultatio & jubilū cordis: etenim gaudium ad eò magnū est, & amplum, ut intra cordis penetrales limites contineri nequeat; sed rapidi instar, & impetuosi fluminis foras eruptat, & effuse est. Quamobrem dicitur *exultatio, quasi & Reg. 1. 6.*
 exultatio: quale erat jubilum & gaudium David, quando saltabat coram Arca.

Sicut,

Sicut, qui corpore saltat (& est ex eodem brosi) diversos efficit motus, variosque loca, dextrorsum, sinistrorsum, eundem modum, qui spiritu saltat, secum modo in aëris sublimitatem erigitur, modo altiora tollitur, modo diversis cogitationibus Paradisum Cœlumque collustrat. Hec est Justi: & est delectatio in re, unita cum Spero namque æternum gaudium, in pectore eius exultat.

Tormentum Dæmonum.

Orig. 1. Lætitia spiritualis, ut eam appellat Origenes, gellum Dæmonum: Quoties in Deo gaudemus Diabolum flagellamus. Eum verò satis habent Diaboli, & spirituali iustorum gaudium suam promanare ruinam; quandoquidem vere nequit gaudium aliquo destituta. **S. Greg. in Job.** conformiter loquitur S. Gregorius, *delectatio aut infimis*: & hoc ipso, quo cœlestibus superioris delectatur rebus, spernit hæc inferioribus à Dæmone proposita.

Superat consolationes sensuum.

S. T. q. 31. 4. 4. Probat hanc veritatem S. Thomas ratione satis evidenti. Quia ad delectationes rationis: bonum, potentia, & unio: & omnia perfectiori modo reperuntur in consolationibus. Cum enim delectabile spirituale perfectius est corporeo, quod ipsa etiam ostendit experientia, quidem propter honorem, bonum, ut potentia privant se homines bonis corporalibus, & delectationibus sensuum. Et potentia perfectior est potentia materiali, in qua delectationes latentes corporales. Unio denique potentia cum potentia voluntatis perfectior est, quod

infecta & intima: cum sensus solum tendat in acci-
dentia; intellectus vero ipsam penetrat rei essentiam.
& magis durabilis: corporalia enim bona corrupti-
bilia & defectibilia sunt, ubi spiritualia sunt perpetua &
indefectibilia.

Hinc concludit S. Chrysoſtomus: *Melius est, pau-*
perem esse cum virtute victitantem, quam Regem cum
paupertate. Cujus hanc adducit rationem, quia pauper
in animi deliciis perfruitur, exteriorem non sentiens
paupertatem ob divitias interiores: at vero Rex delicias per-
fruitur, quæ ad ipsum nihil spectant, in iis sanè, quæ ad
ipsum pertinent, plerumque: nimirum, in animâ, in con-
scientiâ, in cogitationibus. q. d. Eligibilis est, esse pau-
perem virtuosum, quam Regem vitiosum: pauper enim
in majoribus perfruitur consolationibus, puta, spiri-
tualibus animæ, ob quas exteriorem haud experitur
paupertatem: at Rex bonis exterioribus, quæ non sunt
bona propria hominis, torquetur & cruciatur in bonis
propriis, aempè, in anima & conscientiâ.

Consolatio vero hujusmodi non acquiritur sine
mortificatione: quemadmodum enim primum sup-
ponit laborem, & secundum mensuram sudoris & la-
boris crescit præmij quantitas; pari ratione consolatio
supponit mortificationem, & juxta augmentum istius
crescit etiam illa. Uode commune extat Sanctorum
axioma & proverbium: *Da sanguinem, & accipe spiri-*
tuum. Si vis gaudere, oportet prius sustinere. *Vna,*
inquat Augustinus, est in vite, & in torculari; at diverso
modo: in vite est integra, sed sterilis, & sine vino: in
torculari est calcata, sed cum vino. Eodem modo
anima sine tribulatione est sterilis, absque dulci vino
consolationis: aut compressa & calcata in torculari
cruentis sterilis est, & cum suavi consolationis liquore &
sapore.

Prima igitur mortificatio cœlestem supponens con-
solationem, est abstinere sese ab omnibus sensuum
deliciis & voluptatibus: *Nemo potest in carne, & Orig. in*
spiritu habere delicias. Quia sicut nemo potest duobus
Dominis servire; sic nemo potest gaudere in saeculo, &
in Deo.

S. Aug.
tom. 10.
Serm. 38.

Secunda est sufferre sponte lubenterque ad
fectus tribulationis & crucis. Sed ad verum, an
quod, ut optimè docent Sacri Doctores,
consolationibus Mundanis, non est aliquid
sed commutare Mundi consolationes in alias
liores, quales sunt consolationes spirituales, iuxta
missionem Christi: *Contupsum accipit*,
namque & pax, quâ fruimur in paupertate Christi
tuplo melior est lætitiâ, quam percipimus in posses
divitiarum.

Considera, quotiescunque propter amorem Dei
nullam tibi subtrahis consolationem & voluptatem
poralem, quâ ratione Deus continud iustitiam
tuam, & deliciis illud adimpleat suæ Naturæ
conformibus: enim vend, juxta Philosophum
voluptas, qualis ejus causa. Quoniam similia
voluptatesque quodammodo exponit Tertullianus
Qua major voluptas, quam fastidium ipsius
quàm saculi totius contemptus, quàm vera libertas
conscientia integra, quàm vita sufficiens, quàm
timor nullus.

Ethic. 10.
S. Aug. in
Conf.
Tertull.
tom. 1. de
speç. c. 29.

CAP. V.

De Medijs, quibus continuum accipitur
gaudium.

Primum medium.

Semper benè operandum est.

Eccles. 6. 3. **C**ognovi, quia non esset melius, quàm benè
operari in vitâ suâ. Ubi Spiritus sanctus bonam
operationem jungit cum consolatione, quia una
alterius: & quantò magis crescit bonitas operationis,
tantò magis crescit etiam intensio consolationis.
Igitur medium, ut semper læti & hilares

semper bene operari : conservantes nos ab omni etiam minimâ imperfectionis labe , & defectu voluntario.

Rationem hujus, quare bonam operationem subsequatur consolatio & delectatio, reddit S. Thomas : Quia ad delectationem duo requiruntur : & consecutio boni operantis, & cognitio talis boni. Utrumque reperitur in operatione bona ritè, sanctèque peracta. Qui enim perficit actum virtutis, cognoscit bonum virtuosum, etiamque, tanquam objecto animæ rationali convenienti se adiungit & unit.

Ergo, anima mea, hæc est via veræ lætitiæ, causa veri gaudii, veræque consolationis fundamentum, operari semper bene, virtutum incumbere exercitio, procedere in via dictamen rationis, & secundum rationes æternas. Quod si lætitiæ hujusmodi augeri percipias, non secundum continuationem & extensionem duntaxat, verum etiam secundum intensiorem; procura, ut actus virtuosus quoque talis sit, continuus, extensus & intensus, præsertim actus Amoris Divini. Quapropter, iuxta consilium Apostoli, exerce te ad pietatem: ambulando in præsentia, & exercitio Amoris Dei, & cum hoc suavem cælestemque experieris consolationem & lætitiæ.

Secundum medium.

Beneficentia erga proximum.

Charitas erga proximum efficax quoque medium est, ut vivamus in continuo gaudio. Quod probat S. Thomas: primò, quia bonum proximi nostri, propter amoris unionem, reputamus tanquam proprium. Unde, sicut lætaretur quispiam de bono proprio; ita gaudet de bono proximi sui. Secundò, quia ratione boni proximo præstiti debitum à Deo sperat & præstatur premium, & spes est causa delectationis. Tertiò, quia, cum quis benefacit proximo, in seipso considerat abundantiam quandam & excellentiam boni, propter

1.2.9.32.

S.T. 9.32. a.6.

D 2

propter quam aliis benefacere potest, & haec ratio causat delectationem. Quare, ratione Charitatis proximi, quia amore Dei fluitat benefaciendum proximo, & amor Dei est causa delectationis. Quinto, & ultimo, ratione habens unde liberales delectabiliter dant alii. Hocigitur medium erit, ut tua nostra transigatur delectatione & consolatione; si semper fuerint in benefaciendo proximo, nullam praeter delectationem, quâ, ubi poterimus, non beati proximo. Et si ista consolatio percipitur in beatitudine corporali, quanto major erit in Charitate cum benefecerimus animæ proximi, proinde vera bona supernaturalia Gratia & Gloria. causa Apostolus fidelis à se conversos fructus lætitiæ suæ causæ erat, & propter laborem illorum susceptos sperabat coronam Gloriz.

Philip. 4.

Gaudium meum, & coronam meam, quia speravi in illis.

Tertium medium.

*Conformitas voluntatis humanæ
Divinæ.*

S. Bon. 10. 2.
Dicit. Sal.
tit. 8. c. 1.

Maximum gaudium est, inquit S. Bonaventura, omnia ad nutum habere, & nihil in nobis esse, quod non sit in Deo. Tales sunt, qui voluntatem suam Divinæ prosequuntur conformem, eunctæ Divinæ subiiciunt voluntati, non nisi ea, quæ Deus vult fieri, volunt, quæ eadem omnino voluntas est cum voluntate Divinæ, nihil est, quod resistere possit: Omnia, quæ Deus facit in celo & in terra. Hanc ob causam Iohannes Baptistam ait: Spiritualem gaudium est à celesti gloria. Sicut enim tota lætitiæ & gloria Beatorum in visione executionis voluntatis Divinæ, ita tota lætitiæ Iustorum in terra, necesse est. Hic enim abundans fluvius, torrens ille consolatorum

Psal. 113.

etatum, quo Deus recreat consolaturque servos suos
 in celo: *Torrente voluptatis tua* (vel, ut alia littera
 legitur) *Torrente voluntatis tua potabis eos*: adeo, ut ea-
 que res sit *voluptas & voluntas Dei*: idem sit facere
 voluntatem Dei, quod participare de gaudio Dei. Qua-
 re quo modo Beati in celo assistentes ante thronum
 Sanctissimæ Trinitatis Patris, Filij, & Spiritus sancti
 lætæ gaudent, & infinito suffunduntur gaudio, quod
 in omnibus rebus Divinam conspiciant adimpleri vo-
 luntatem: eodem modo anima semper ambulans in
 præsentia Dei, Sanctissimæ Trinitatis, Humanitatis
 Christi, & sanctissimæ Matris, in comitatu Angelorum
 & Archangelorum cœli Incolarum, totum suum gau-
 dium in eo constituet, quod in omnibus rebus, tam
 prosperis, quam adversis videat adimpleri Divinam
 voluntatem. Sed de hac materia latius dicitur alibi,
 in exercitio conformitatis voluntatis humanæ cum
 Divinæ.

Quartum mediura.

Continua mortificatio.

Uo veri gaudij principia sacri Doctores assignant:
 spem, videlicet, præmij futuri, & tolerantiam
 Crucis præsentis: *Gaudendum*, ita loquitur S. Bernardus, *S. Bern. de*
div. quæ expectamus: gaudendum de iis, quæ suscipimus. Verb. Dem.
 Quomodo namque nihil est, quod magis in Dei
 resultat gloriam, nec plus in nostram redündat utilita-
 tem, quam pati propter Deum; ita quoque nihil est,
 quod majorem animæ confert voluptatem & læti-
 tiam, quam si propter Deum patiat. Propterea
 S. Jacobus Apostolus asserit, quod idem pati, & in *S. Jac. 1.*
 eodem pati propter Christum, *sit omne gaudium*, quia *In exercit.*
 supponit, quod idem pati *sit omne bonum*, ut alibi pro-
 de *Pass. Christi.*
Christi.
 Ergo, anima mea, si vis semper gaudere, semper
 vivere in puritate & lætitia, Christi Crucis familia-
 rem

rem te exhibe: occasionem patiendi indes ad
tibi oblatam prompto accepta animo: ibi namque
non alibi, veram reperies lætitiā, veram pacis
rumque in terris paradisum.

Quintum medium.

Bona Conscientia.

Alb. Mag. *Ille veram (& consequenter continuam) habet, inquit Albertus Magnus, qui conscientiam, / quopiam peccati stimulo cogitans, in parad. conscientiam, / quopiam peccati stimulo cogitans, anima c. 22 dentem, in omnibus factis suis. Talis conscientia ait Sapiens, est continuam quoddam coactum perpetuum jubilum, & gaudium: Secure mentis peccati timore, jure convivium. Maximam*

S. Chrysost. *est bona conscientia, affirmat S. Chrysostomus, to. 5. ad ver. licet nobis, si velimus, per singulos dies fitemur eos, qui tan si virtutem exerceamus, & conscientiam puram in se. De eadem sic discit Hugo de S. rita conve- Tranquilla conscientia est, qua omnibus est niunt. nulli gravis, utens amice ad gratiam, mitem*

Hugo vict. *patientiam, cunctis ad benevolentiam, & lib. II. c. 6. potest ad beneficentiam. Verum hac letitia de anima. fruatur peccatores, qui cum omnibus suis suorum oblectamentis, quibus ad tempus gaudium*

S. Bonav. *semper ac continuo torqueatur, affligitur. Diat. Salu. duobus malis: à conscientia remordante, & a peccatis. tit. 8. c. 1. diu cruciante.*

S. Chrysost. *Ac primum malum opinione D. Chryso. to. 5. ep. 8. pejusest, ac esse possit. Unde ab eodem dicitur ad Olymp. Crudele tormentum, dolor inexplicabilis, curam cordis vinea, carnis ex perpetuus, jure non, trans funda, tempestas & turbo, febris nun apparenti, & roquiem non habens.*

Apud Bon. *De secundo malo sollicitudinis S. Bernardus l. c. modi fert sententiam: Divitie mundanae non acquiruntur, cum timore possidentur, & cum timore mittuntur.*

Quapropter, ut bene advertit S. Bonaventura: *loc. cit.*
Nullus jacet in lecto florido: quia juxta mentem D. Greg.
 D. Gregorij, *Sancti nihil hujus Mundi appetunt, apud Bon.*
nullis corde tumultibus comprimuntur. Et hujus ra- *loc. cit.*
 tionem apporat S. Augustinus: *quia bibunt de flu-*
mine Paradisi, cujus una gutta major est Oceano;
unde tota sibi hujus Mundi extinguitur. Ast pecca-
 tor e contrario jacet in lecto spinato, propter stimulos
 & spinas passionum, quibus continuè purgatur &
 affligitur ob remorsum conscientie, ob sollicitudinem
 rationis inque rerum temporalium. Et tamen non
 nulla videatur gaudere sensus voluptate; sed ibi tamen
 hæc suffocatur & extinguitur ab incerta tristitia re-
 moris conscientie: quia *nulla quies exterior poterit* *Holcos in*
delectare, quamdiu conscientia habet, unde possit mur- *Sap. 7.*
murare.

Hæc igitur via est, & medium ducendi semper vitam
 quamquam felicem, vitam beatam, festivam & jucun-
 dam: *cantare canticum novum scire jubilationem, cho-*
rus ducere cum Sanctis Angelis. Beatus ille, qui pu-
 tam & mundam sinit et conservare conscientiam, *absque*
macula, & sine ruga seu gravi seu levi. Tunc enim fiet
 ut non sibi aqua viva, *fluvius pacis, fluvius voluptatis.*
 Ut merito de eo dici possit: *Regnum Dei, cum eadem*
gloria & gaudio Dei, intra eum est.

Sextum medium.

Memoria Passionis Christi.

Gaudens gaudebo in Domino, & exultabit anima mea *Isa. 61.*
in Deo meo. Vult dicere juxta Alberti Magni expo- *Parad. an-*
 sitionem: *Gaudebo in Domino Creatore, & exultabo in* *ma c. 24.*
Domino Redemptore. Et licet exultatio est lætitia quæ
 tam intensior ac vehementior ipso gaudio, ita quoque
 magis nobis plaudendum ac jubilandum est, inquit
 propheta, propter Redæptionis, quam Creationis bene-
 ficium: *Gaudebo in Creatore; at exultabo in Redemptore.*

Et ratio evidens est: quia per creationem operum
Dei; per Redemptionem verò ipsum obtinuit
mediante Gratia per Passionem Christi nobis
sua.

Et Communis Sanctorum doctrina est, ut
Passionis Christi binam præ se ferre faciem & aliquid
uno excitare dolorem, gaudium altero. Hanc
duobus modis considerari potest: primò, secundum
sua causam, quæ sunt peccata nostra; secundum
effectus suos, qui sunt Redemptio nostra; hæc
æterna nobis confert dona Gratia & Gloria.
Secunda consideratio, quia fundata est in semetipso
Gloria, summaque gloria nostra, non potest
sistere in corde verum ac continuum gaudium & Redem-
ptionem.

Septimum medium.

Memoria cælestis Gloria.

Spes in aternitatem animum erigit: Et idcirco
Siquæ exterius tolerat, sentit: sed magis gaudium
rescit, ait D. Gregorius.

S. Greg.

Eandem doctrinam tradidit Christus discipulis
quando gaudebant, quod dæmones ad crucem
rumque nutum exirent & corporibus obsessis: *Non
men in hoc nolite gaudere, quia spiritus subterfugit
gaudete autem, quia nomina vestra scripta sunt in
caelis.* Quibus eodem instruit voluit, quale esset
solidum gaudium, quod nemo tollit à nobis. Quod
ceret: nolite gaudere de expulsionem dæmonum
namque etiam cum hoc damnari possunt, sed
lætitiæ ansam præbere debet, quod nomina vestra
sunt in libro vitæ, quod sitis è prædestinatio
rum numero, electi ad æternam gloriam: hæc
causa veri ac continui gaudij, perpetuaque lætiti-
dum fundamentum. Ergo spes Gloriam fundamē-
paliter in meritis Christi, in nostris secundatis, per
fectæ continuæque lætitiæ causa est.

Luc. 10.

Octavum medium.

*Beneficium Incarnationis Verbi
Divini.*

Maximum gaudium erit in caelo, asserit S. Bernar. S. Bern. ap.
 dus, videre Hominem, hominum conditorem, Carthuf.
 videte, inquam, eum nobis similem, nostrumque de 4. nov. C
 fratrem factum, qui est Deus est Creator noster. Re- 61.
 non magnum est & mirabile, carnem nostram sursum S. Chrysoft.
 stare ad dexteram Patris, & ab Angelis & Archangelis apud Alb.
 aurari. Mag. in Pa

Hæc consideratio ad maximam continuamque in rad. ani. c.
 tem conferendam lætitiã sufficiens est, eò quod 23.
 exercitium sanctæ fidei suppleat defectum visionis
 beatæ, verèque credatur, Deum nobis propin-
 quitatis consanguinitatisque nexu conjunctum esse,
 nec Angelum sed hominem esse nobilem. Si con-
 sanguinitas inter Magos hujus Mundi contracta
 hæcibilem Mundo præbet lætitiæ occasionem,
 quanto magis propinquitatis nexu nostræ naturæ
 cum Divina? Nobiscum Deus, ex nostra progenie,
 stirpe, & stemmate oriundus. Hoc est fundamen-
 tum omnis veræ lætitiæ, ait Albertus: quia Deus Alb. Mag.
 humanam naturam in tantum sibi univit, ut verè Parad. 23.
 dicatur Deus esse homo. & homo esse Deus: & quid-
 quid Deus habet per naturam, homo habet
 per gratiam.

D 5

Nonum

Nonum medium.

Amor Christi.

Valde efficax est hoc medium, ut e corde
cunctam diminuemus tristitiam, eamque
cem quandam, continuamque convertamus in
ac vitæ quasi beatæ gaudium. Et quid, quæ
est cor amore Jesu illigatum & captum, quam
quod Beatum? Homo videnter amans Jesum
quam beatus in terra, felici gaudet vita, omni
dine & gaudio repleta. Idque doctrina S. Petri

S. Pet. ep. I. Petri planè conforme est, cum ait; *Quem
videritis, diligitis: in quem nunc quoque non
creditis: & videntes exultabitis (vel ut alij
exultatis, letitia inenarrabili, & glorificati.* Qu
verbis docet nos Apostolus, tres actus nobis esse
dos esse in Christum: cognitionis, Amoris
Gaudij. Et gaudium illud vocat letitiam
catam, talem, inquam, letitiam, quæ
municatio & participatio quædam æternæ
& Gaudij beatifici. Quicumque igitur debet
hilariterque vivere, in terra conversari inter
cœlestesque inter delicias quiescere, unico
re, unico solo desiderio unico solo affectu,
videlicet, & sancto amore JESU Christi
præmuniat & repleat, necesse est. Etenim hic
amor talis naturæ est, ut, ubiconque
inexplicabilem proferat dulcedinem, sicque
pertus potest credere, quid sit IESUM diligere.

S. Bernard. quidem est dulcis memoria, dans vera cordis
Eandem veritatem docet nos Spiritus sanctus:
Eccles. c. I. Domini (id est filialis) delectat cor, & dicitur
riam, & gaudium, & longitudinem dierum. Et
ria & gloriatio, & letitia, & corona exaltationis.
Amor Dei suo influxu tribuit cordi, quod potest

bona celestia consolationis, exultationis, Gloriz,
sanctique Boni, quod est gaudiorum omnium fun-
damentum.

Decimum medium.

Devotio erga Beatissimam Virginem
Deiparam.

Non habet amaritudinem conversatio illius, neque
dium convictus illius; sed lætitiā & gaudium. *Sap. 8.*
Quæ sententia primariò & principaliè verificatur de
Deiparâ increata & incarnata; ut secundariò ean-
dem SS. Patres intelligunt B. Virgine, cui, tan-
quam veræ benignæque Matri singularis hæc com-
petit proprietâs, ut cordibus devotorum filiorum
sanctorum gaudij infundat spiritum, spiritualemque læ-
titiâ.

Quapropter Arca Dei, sanctissimæ Dei Matris fi- *1. Reg. 6.*
gura: quemcunq; locum, in quem divertebat, cœ-
lesti replebat benedictione, spiritali lætitiâ, & conso-
latione. Unde David adducebat Arcam Dei cum gaudio:
& in signum gaudij, quod sentiebat in corde, salubæ
viri viribus coram Arca. Neque id mirum, quia, cum
sit Mater pulchra dilectionis, puri, sanctique Amoris:
Mater quoque est puri ac veri gaudij, effectus, ut potè,
Divini Amoris.

Neque aliter contingere poterat, ut illa, quæ Immensi *Prov. 24.*
gaudij est Genitrix, non esset etiam Mater gaudij creati
in cordibus nostris.

Devota igitur humilitate, humilique devotione sa- *And Crst.*
lutemus & rogemus sanctissimam Virginem: Ave *de Annûc.*
(id est, gaude) sicut in te, ita in nobis. Gaude in te,
quia Dominus tecum: & Gaude in nobis, quia Domi- *S. Thom. 2.*
nus nobiscum: ac gaudium Divinum, quod est per in- *pus. 6.*
fusione in te; sit etiam quodammodo per refusionem
in nobis.

Unde:

Undecimum medium.

Desiderium Cæli.

S. Chrysof. **D**E hoc medio egregiè sanè more solito
 30. 5. Ho. 18. *S. Joannes Chrysofostomus* Inquit primò
 Quomodo fieri potest, ut qui homo est, semper
 Gaudere namque non est difficile: continuè autem
 impossibile videtur.

Sed possibile est, o homo, responderet purus
 Aus: & si possibile non esset, non admodum
 lus, nec consulisset. Non enim simpliciter
 gaudete: sed addidit continuè voluptaria causa
 dixerit, Gaudete in Domino semper. Etenim
 sufficientissima materia est continuè lætitiæ
 autem gaudium hominis Christiani sit in Deo
 seu Deo, tres requiruntur conditiones juxta
 Chrysofostomum: prima, Sit bona conscientia
 tus: secunda, Ad futura anhelat: tertia, De
 beatam spem. Conscientià munda, Debe
 Cæli, & cum desiderio Expectatio adventus
 in nostrâ morte. At dicit quispiam: Hoc
 tra experientiam; siquidem nec homines etiam
 sancti continuè hanc percipiunt lætitiã.
 det S. Bernardus, gaudium seu lætitiã esse
 nuam in hominibus perfectis, secundum
 virtutis; esto non sit continua secundum
 consequentem: semper namque cum summi
 pace Divinæ resignati voluntati; tamen
 per persentiant consolationem spiritus:
 enim ille beatitudinis est, & non est continuè
 vitã.

Hoc igitur est efficacissimum medium
 continui gaudij, nec non cujusdam particeps
 status futuræ Gloriæ in hac vitã, si ad contemplationem

S. Bern.
 serm. 5. in
 Quad.

macula mundi ac liberi vivamus, extirpemus è corde quodcumque, etiam minimum rei temporalis desiderium, & vivamus cum certa ac secunda spe non temporalium bonorum presentis vitæ; sed æternorum vitæ futuriæ. Idque est gaudere in Domino. *Et semper in Domino gaudere, conformiter moret Apostolus.*

Conclusio hujus Exercitij.

Ex dictis evidenter hæc conclusio eruenda, & præcedem executione, indelebili caractere cordibus nostris insculpenda est.

Homo vivere nequit in hac vitâ absque voluptate seu gaudio, aut Mundi, aut Dei. Non potest simul de utroque gaudere, cum sint gaudia sibi contraria & repugnantia, veluti supra probavimus. Verum igitur gaudium de Deo amplectari debet, exterminando è corde suo falsum gaudium Mundi.

Eadem hæc conclusio nobis proponitur & confirmatur à D. Augustino. Refert enim ille, quod S. Apostolo Paulo Atheis existente, variarum sectarum allecta, ut Epicurei & Stoici cum eodem sermones conculerint: primi verum bonum, verumque gaudium collocabant in voluptatibus & delitiis corporis; secundi in virtute animæ. Dicebat Epicureus: *Mihi frui carne bonum est.* Dicebat Stoicus: *Mihi frui meo more bonum est.* Dicebat Apostolus: *Mihi adharere Deo bonum est.* Errat Epicurus, fallitur Stoicus: sed beatus cuius nomen Domini spes ejus. Etenim beatitudo nostra & verum gaudium non est in corpore, nec anima; sed in utroque Creatore. Ergò secuti veram doctrinam haudquam sequi debemus Epicureorum sensibilitatem, neque Stoicorum superbiam; sed necesse est, totâ cordis nostri plenitudine amplectemur mortificationem & humilitatem Christi, veram nostram beatitudinem, verum nostrum gaudium, non tantum in caelo, sed etiam in terra,

De

*S. Aug. 10.
10. serm. 13.
de verb.
Apost. c. 7.
Act. c. 7.
Eph. 10. de
Civ. c. 18.
& alibi.*

De medijs ad huic continui gaudij finem
dictum est supra: inter omnia autem facilius
utilius mihi videtur esse medium illud Consuetudo
voluntatis nostræ cum Divinâ in omnibus rebus
suo loco dictum fuit.

Neque, ut veris Dei deliciis gaudeamus, facili-
citer abdicandæ sunt voluptates Mundi, sed
in id nobis collimandum est, & allaborandum, ut
per proficiamus in gaudio Dei, quousque
cesset, ac totaliter evanescat gaudium Mundi
egregiè verbis hisce, quibus exercitio huic
imponam, nos exhortatur D. Augustinus: *gaudium in Domino, donec finiatur gaudium in saeculo*
gaudium in Domino semper augetur, gaudium
in saeculo semper minuitur, donec
finiatur.

S. Aug.
serm. 37.
tom. 10.

EXER